

HDPGHP

HRVATSKO DRUŠTVO ZA PEDIJATRIJSKU
GASTROENTEROLOGIJU, HEPATOLOGIJU
I PREHRANU • HLZ

DIJAGNOSTIČKI POSTUPNIK ZA RECIDIVIRAJUĆU ABDOMINALNU BOL U DJECE*

Recidivirajuća (rekurentna) abdominalna bol (RAB) razlog je 5-10% pregleda kod pedijataru u primarnoj zdravstvenoj zaštiti (PZZ) i 25% pregleda pedijataru gastroenterologa, a zbog svog ponavljajućeg karaktera često iscrpljuje dijete, roditelje i liječnike. Djeca koja boluju od recidivirajućih abdominalnih bolova vrlo su raznolika skupina bolesnika. Organski, psihogeni i funkcionalni uzroci poremećaja preklapaju se u većoj ili manjoj mjeri, otežavajući dijagnozu i liječenje.

U više od 3/4 djece s recidivirajućim bolovima u trbuhu riječ je o funkcionalnom poremećaju koji nije uzrokovan anatomskim poremećajima, upalama ili oštećenjem tkiva, već nastaje zbog neuobičajene ili promijenjene funkcije zdravog organa, a kao rezultat interakcije vanjskih i unutarnjih čimbenika. Stručnjaci sjevernoameričkog i europskog udruženja pedijatrijskih gastroenterologa izradili su **Rimske III kriterije** koji definiraju funkcionalne poremećaje i na taj način pridonose optimalnom dijagnostičkom postupku, smanjujući broj nepotrebnih pretraga (*Rasquin A i sur, Gastroenterology 2006*).

U daljnjem se tekstu navode se pojmovi koji se koriste u opisivanju djece s rekurentnim bolovima u trbuhu, anamnestički i klinički upozoravajući pokazatelji koji nalažu detaljniju dijagnostičku obradu, te naše smjernice za pristup djetetu takvim simptomom, utemeljene na Rimskim III kriterijima.

* sastavljeno prema: Grgurić J, Hegeduš_Jungvirth M, Palčevski G, Mišak Z, Peršić M, Barbarić I, Dujšin M, Jelić N, Jurčić Z, Kolaček S, Pinotić Lj, Radman D, Tješić-Drinković D, Vuković J. Dijagnostički postupnik za recidivirajuću abdominalnu bol u djece. *Pediatr Croat* 2008; 52: 111-5.

Tablica 1[†]. Pojmovi koji se rabe u opisu dječje abdominalne boli.

Recidivirajuća abdominalna bol[#] (definirana prema Apleyu i Naishu)	<ul style="list-style-type: none">• bol u djeteta starijeg od tri godine,• tri ili više epizoda boli kroz vremensko razdoblje duže od tri mjeseca;• negativni utjecaj boli na svakodnevnu aktivnost djeteta.
Kronična abdominalna bol	<ul style="list-style-type: none">• abdominalna bol koja kontinuirano traje najmanje 3 mjeseca
Rimski III. kriteriji za recidivirajuću abdominalnu bol*	<ul style="list-style-type: none">• abdominalna bol koja ne mora biti kontinuirana, a traje najmanje 12 tjedana u posljednjih 12 mjeseci
Funkcionalna abdominalna bol	<ul style="list-style-type: none">• abdominalna bol koja nije uzrokovana anatomskim abnormalnostima, upalama ili oštećenjima tkiva
Neorganska abdominalna bol	<ul style="list-style-type: none">• pojam koji se često rabi kao sinonim za funkcionalnu abdominalnu bol
Psihogena abdominalna bol	<ul style="list-style-type: none">• pojam koji se često rabi kao sinonim za funkcionalnu abdominalnu bol

#Klasična definicija iza 1958. g, još uvijek u širokoj uporabi

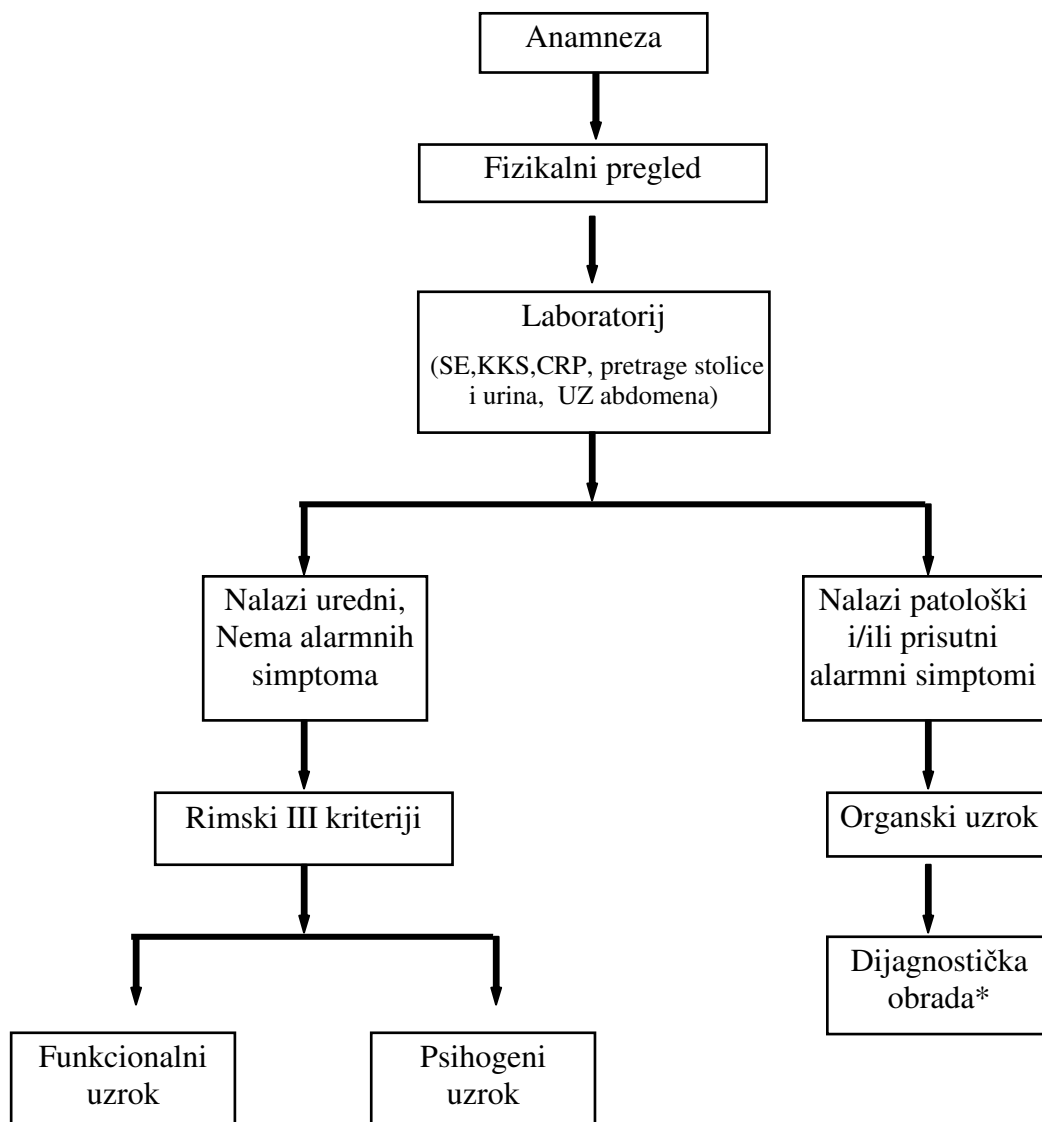
*ovi se kriteriji upotrebljavaju za sindrom iritabilnog kolona, funkcionalnu dispepsiju i funkcionalnu abdominalnu bol

[†] Prema: AAP/NASPGHAN Subcommittee on Chronic Abdominal Pain. *Pediatrics* 2005

Tablica 2. Alarmni odnosno upozoravajući anamnestički i klinički pokazatelji koji nalažu daljnju dijagnostiku.

• Perzistentna bol u desnom gornjem ili donjem kvadrantu	• Disfagija
• Perzistentno povraćanje	• Noćna dijareja
• Gubitak krvi gastrointestinalnim traktom	• Artritis
• Upalne bolesti crijeva, celijakija, vrijed u obiteljskoj anamnezi	• Perirektalna bolest
• Nevoljni gubitak tjelesne težine	• Usporenje rasta
• Bol koja budi dijete iz sna	• Odloženi pubertet
	• Neobjašnjeni febrilitet

POSTUPNIK ZA DIJETE S RECIDIVIRAJUĆOM ABDOMINALNOM BOLI NA RAZINI PRIMARNE ZDRAVSTVENE ZAŠTITE

*ovisno o dijagnostičkoj sumnji: na razini primarne zaštite ili uputiti na višu razinu zaštite

Tablica 3. Rimski III. dijagnostički[‡] kriteriji za neke recidivirajuće bolne funkcionalne poremećaje gastrointestinalnog sustava.*

<p>Funkcionalna dispepsija</p> <p>Mora uključivati sve od navedenog:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. perzistentna ili rekurentna bol ili neugoda u gornjem abdomenu, iznad umbilikusa 2. defekacija ne donosi olakšanje, niti je smetnja povezana s promjenom frekvencije ili konzistencije stolice 	<p>Sindrom iritabilnog crijeva</p> <p>Mora uključivati sve od navedenog:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. abdominalna neugoda (osjet neugode koji se ne može opisati kao bol) ili bol koja je povezana s 2 ili više od nabrojenog najmanje 25% vremena: <ul style="list-style-type: none"> • popravljiva se defekacijom; • početak boli je povezan s promjenom u frekvenciji • početak boli je povezan s promjenom u izgledu stolice
<p>Abdominalna migrena[#]</p> <p>Mora uključivati sve od navedenog:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. paroksizmi intenzivne akutne periumbilikalne boli koja traje 1 sat ili više 2. razdoblja bez simptoma koji traju tjednima i mjesecima 3. bol sprječava normalno svakodnevno funkcioniranje 4. bol je povezana sa 2 ili više navedenih simptoma: anoreksija, mučnina, povraćanja, glavobolja, fotofobija, bljedila <p>[#]tegobe se moraju javljati 2 ili više puta 12 mjeseci prije postavljanja dijagnoze</p>	<p>Funkcionalna abdominalna bol u djece</p> <p>Mora uključivati sve od navedenog:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. epizodna ili trajna abdominalna bol 2. nedovoljni kriteriji za ostale funkcionalne gastrointestinalne poremećaje <p>Sindrom funkcionalne abdominalne boli</p> <p>Uključuje djetetovu funkcionalnu abdominalnu bol a najmanje 25% vremena, te 1 ili više od navedenog:</p> <ol style="list-style-type: none"> 1. bol barem djelomično sprječava u dnevnim aktivnostima 2. dodatni somatski simptomi - glavobolja, bol u ekstremitetima, poremećaj sna
<p>* Zajednički kriteriji za sve navedene poremećaje:</p> <ul style="list-style-type: none"> • nema jasne sumnje niti dokaza za upalni, anatomski, metabolički ili neoplastički proces koji bi objasnio simptome • vremenski okvir: tegobe su prisutne najmanje jedan put tjedno tijekom posljednja 2 mjeseca prije postavljanja dijagnoze; osim za abdominalnu migrenu 	

[‡] Rimski III kriteriji definiraju niz funkcionalnih gastrointestinalnih poremećaja od kojih su samo neki bolni poremećaji.

Tablica 4. Terapijske mogućnosti funkcionalne abdominalne boli.

<p>Psihosomatski tretman</p> <ul style="list-style-type: none">• Psihoterapija• Psiholog• Psihijatar <p>Medikamentozni tretman</p> <ul style="list-style-type: none">• Simptomatska• Antacidi• H₂ blokeri• Inhibitori protonske pumpe/	<p>Fizikalne mjere</p> <ul style="list-style-type: none">• Termoterapija• Mirovanje• Topli napitci• Masaža <p>Dijetetske mjere</p> <ul style="list-style-type: none">• Dijeta s mnogo vlakana• Bezlaktozna dijeta
--	---